

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

Nr. 4-35/13-1685 din 29.01.21

Dosar nr. 3a-1587/19

Curtea Constituțională

str. Al. Lăpușeanu, nr. 28, Chișinău, Republica Moldova, MD-2004

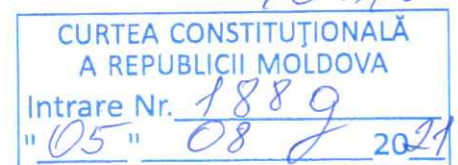
Curtea de Apel Chișinău, vă remite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 240 alin. (2) din Codul administrativ, depusă în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ în ordine de apel, la acțiunea înaintată de Jelezneac Vladimir către SA „Complexul Hotelier 'Palace'”, „Global Project Co” SRL, Kriucov Volodimyr, SRL „Emis Consulting”, Bursa de Valori a Moldovei, S.A. „Oldex”, IP „Agenția Servicii Publice” și Comisia Națională a Pieții Financiare privind declararea nulității pct. 1 al hotărârii Comisiei Naționale a Pieții Financiare nr. 14/4 din 29 martie 2013, cu sintagma „Societatea pe acțiuni complexul hotelier „Palace” (IDNO 1013600002919, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 81 a) în sumă de 994 000 lei în număr de 99 400 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 10 lei cu numărul de înregistrării de stat MD14PALA 1003 din contul mijloacelor bănești și declararea nulității deciziei din 05 aprilie 2013 a Camerei înregistrării de Stat cu privire la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale Complexul Hotelier „Palace” SA și Actului adițional din 05 aprilie 2013 cu privire la modificările în actele de constituire ale Complexului Hotelier „Palace” SA. ș.a.

Anexă: Originalul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, sesizarea total pe 21 file și copia încheiere din 29 iunie 2021 pe 4 file.

Judecătorul Curții de Apel Chișinău

Duschevici Grigore

Ex. Grefier: Chiselita Alina
Nr. De contact: 022 635 331

Prima instanță: **Către:** **Curtea de Apel Chișinău**
Judecătoria Chișinău s. Centru mun. Chișinău, str. Teilor 5
Dos. 20-2-7518-24062013 **Dos. nr.** **2a-3741/19**
Judecător A.Catană

De la: **Vladimir JELEZNEAC**
Domiciliu:
Reprezentant: Victor Burac, avocat, BAA „Burac și Asociații”
Sediu:
Tel.
Fax
Email

DEMERS

(motivată)

de invocare a excepției de neconstituționalitate a art. 240 alin. 2 din Codul administrativ

Onorată instanță,

1. **Subsemnatul** avocat Victor BURAC, acționînd în numele și interesul apelantului Vladimir JELEZNEAC **în cauza civilă sus-indicată, aflată pe rolul Curții de Apel Chișinău**, referitor la cererea de apel depusă de subsemnat împotriva hotărîrii Judecătoria Chișinău sediul Buiucani din 21 iunie 2019, **în ordinea prevăzută de art. 12¹ din Codul de procedură civilă (CPC):**
 - 1.1. **invocă excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 240 alin. 2 din Codul administrativ (CA) ce stipulează că „Instanța de apel nu este în drept să trimită cauza spre rejudecare în instanța de fond”;**
 - 1.2. **solicită respectuos instanței de apel:**
 - 1.2.1. **emiterea încheierii de ridicare a excepției de neconstituționalitate a normei sus-menționate a art. 240 alin. 2 CA, în ordinea prevăzută de art. 12¹ alin. 3 CPC, cu**
 - 1.2.2. **remiterea acestei încheieri, împreună cu prezentul demers și alte acte relevante ale cauzei, spre soluționare către Curtea Constituțională a Republicii Moldova, și cu**
 - 1.2.3. **suspendarea pledoariilor pe cauza dată pînă la soluționarea de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.**

Prezentul demers este întemeiat pe următoarele circumstanțe de fapt și drept:

2. DE FAPT,

- 2.1. **În prezent pe rolul Curții de Apel Chișinău se află în examinare cauza civilă sus-indicată la cererea de apel (motivată – f.d. 186-205, vol. V) depusă de subsemnat împotriva hotărîrii Judecătoria Chișinău sediul Buiucani din 21 iunie 2019 (f.d. 155-173, vol. V). În apelul motivat, sus-indicat, subsemnatul *inter alia*:**
 - 2.1.1. **a invocat de fapt ca circumstanțe care întemeiază admiterea apelului și casarea hotărîrii contestate din 21 iunie 2019, sus-indicate, următoarele:**

- (1) faptul că în dosarul cauzei **lipsesc procese verbale ale ședințelor de judecată** (în particular, procesul-verbal al ședinței din 12 decembrie 2017), de asemenea lipsesc și înregistrările audio a **tuturor ședințelor de judecată petrecute în perioada pînă la 11 iunie 2018** inclusiv (acest fapt fiind expres confirmat prin certificatul eliberat de instanță – f.d. 154, vol. III) – a se vedea pentru detalii apelul motivat, f.d. 190-192, vol. V;
- (2) faptul că în dosarul cauzei **lipsesc procesele verbale ale actelor de procedură** (în particular lipsește încheierea motivată din 24 octombrie 2018, în pofida faptului că conform procesului-verbal al ședinței din 24 octombrie 2018 instanța a emis asemenea încheiere motivată – f.d. 37-39, vol. IV; de asemenea lipsește procesul-verbal al examinării materialelor dosarului cauzei – aceasta deoarece în ședința din 30 mai 2019 instanța contrar obiecțiilor subsemnatului, a dispus finalizarea examinării cauzei în fond și a trecut la pledoarii, omițind etapa obligatorie de examinare a materialelor dosarului cauzei – aceste fapte sunt anestate în procesul-verbal al ședinței din 30 mai 2019 – f.d. 142, vol. IV) – a se vedea pentru detalii apelul motivat, f.d. 193; vol. V; astfel
- 2.1.2. a invocat *de drept* în calitate de temeiuri de admitere a apelului și casarea a hotărîrii contestate, sus-indicate, temeiurile prevăzute de art. 388 alin. 1 lit. g) și h) CPC, care prevăd că „Hotărîrea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă: ... g) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; h) în dosar lipsește procesul-verbal privind efectuarea unui act procedural”; respectiv
- 2.1.3. a solicitat admiterea apelului, casarea în integralitate a hotărîrii contestate din 21 iunie 2019, sus-indicată, cu restituirea cauzei la rejudecare, în instanța de fond, în alt complet de judecată.
- 2.2. Prin încheierea din 19 noiembrie 2019 (f.d. 242-244, vol. V) a Curții de Apel Chișinău s-a dispus declinarea competenței de examinare a cauzei în ordine de apel completului de judecată specializat în contencios administrativ. Ulterior, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 30 septembrie 2020, irevocabilă (f.d. 196-199, vol. VI) s-a confirmat competența completului specializat în contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău de a examina cauza dată, implicit astfel confirmîndu-se incidența asupra acesteia a prevederilor și procedurii stipulate în Codul administrativ, în particular a prevederilor art. 240 alin. 3 CA, sus-citate în pct. 1.1.2.
- 2.3. Ulterior, în explicațiile depuse de subsemnat (f.d. 74-75, vol. VI) la referința depusă de SA „Complexul Hotelier Palace”, subsemnatul în susținerea apelului depus, suplimentar:
- 2.3.1. a invocat *de fapt* că la examinarea cauzei în instanța de fond au fost încălcate regulile cu privire la competența jurisdicțională (în particular faptul că contrar faptului că la 01 aprilie 2019 a intrat în vigoare CA, care prevedea în art. 258 alin. 2 că „Procedurile de contencios administrativ atribuite înaintea intrării în vigoare a prezentului cod, prin legi speciale, în competența altor instanțe de judecată se vor transmite după intrarea în vigoare a prezentului cod instanțelor competente conform prevederilor prezentului cod”, instanța de fond (Judecătoria Chișinău sediul Buiucani, care devenise instanță specializată în examinarea cauzelor penale) nu și-a declinat competența în favoarea instanței competente în materie de contencios administrativ (Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani), nu a transmis dosarul cauzei pentru examinare la instanța competentă (Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani) dimpotrivă a continuat examinarea cauzei în fond (această examinare în fond fiind finalizată doar în ședința din 30 mai 2019 – f.d. 142, vol. IV); respectiv
- 2.3.2. a invocat *de drept* incidența în speță a temeiului de casare a hotărîrii din 21 iunie 2019, prevăzut în art. 388 alin. 1 lit. i) CPC ce stipulează că „Hotărîrea primei instanțe urmează

a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă: ... i) cauza a fost examinată cu încălcarea competenței jurisdicționale”.

2.4. **Consideră subsemnatul că prevederile art. 240 alin. 2 CA (sus-citate în pct. 1.1.):**

2.4.1. **pe de o parte, contravin normelor Constituției Republicii Moldova, indicate *infra*,**

2.4.2. **pe de altă parte, sunt pasibile de a fi aplicate de instanța de apel la examinarea apelului, în raport cu încălcările (de drept procedural, prevăzute în art. 388 alin. 1 CPC) sus- indicate, invocate de subsemnat în instanța de apel, care:**

(1) **pe de o parte, obligă instanța de apel să caseze obligatoriu hotărîrea contestată din 21 iunie 2019 (indiferent de motivele de drept material ale apelului) iar în anumite cazuri (în particular dacă se atestă temeiul de casare prevăzut în art. 388 alin. 1 lit. i) CPC) să remită cauza la rejudecare, în alt complet de judecată (prin prisma cerințelor art. 385 lit. d) CPC); iar**

(2) **pe de altă parte, exclud în mod expres remediul casării hotărîrii instanței de fond și remiterii cauzei la rejudecare, prin prisma art. 240 alin. 2 CA (contrar faptului că art. 195 CA prevede aplicabilitatea la examinarea cauzelor de contencios administrativ a normelor CPC, fără careva restricții).**

Invocă subsemnatul în susținerea poziției sale privind neconstituționalitate normelor contestate, sus- indicate, următoarele:

3. PRECIZĂRI PRIVIND ADMISIBILITATEA PREZENTEI EXCEPȚII

3.1. Conform art. 12¹ alin. 2 CPC, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitîndu-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) **obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;**

b) **excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;**

c) **prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;**

d) **nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale avînd ca obiect prevederile contestate.**

3.2. Conform art. 135 alin. 1 lit. a) din Constituția Republicii Moldova, se prevede că „*Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte*”.

3.3. Reieșind din cele sus-menționate, opinează subsemnatul că prezenta excepție de neconstituționalitate întrunește cerințele procedurale enunțate în art. 12¹ alin. 2 CPC, sus-citate în pct. 3.1., din următoarele considerente:

- 3.3.1. **obiectul excepției îl constituie prevederile unei legi** (anume 240 alin. 2 CA), respectiv obiectul intră în categoria actelor prevăzute în art. 135 alin. 1 lit. a) din Constituție (a se vedea pct. 3.2. *supra*), **astfel cerința din art. 12¹ alin. 1 lit. a) CPC este întrunită;**
- 3.3.2. **excepția este ridicată de apelant** (parte la proces), reprezentată prin subsemnat în baza mandatului, **astfel cerința din art. 12¹ alin. 1 lit. b) CPC este întrunită;**
- 3.3.3. **prevederile contestate urmează a fi aplicate** la soluționarea cauzei (a se vedea pentru detalii pct. 2.4. sub-pct. 2.4.1. și 2.4.2. *supra*), **astfel cerința din art. 12¹ alin. 1 lit. c) CPC este întrunită; finalmente**
- 3.3.4. **nu există o hotărîre anterioară a Curții Constituționale** avînd ca obiect prevederile contestate (art. 385 lit. d) CPC și/sau art. 240 alin. 2 CA), **astfel cerința din art. 12¹ alin. 1 lit. d) CPC este întrunită.**

4. CADRUL LEGAL APLICABIL (LEGISLAȚIA PERTINENTĂ)

- 4.1. **Prevederile relevante ale Constituției** (Monitorul Oficial, 1994, nr. 1, art.1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...] (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate”.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

- „(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.
- (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției”.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică”.

Articolul 15
Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea”.

Articolul 20
Accesul liber la justiție

- „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
- (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Articolul 26
Dreptul la apărare

- „(1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. [...]”.

Articolul 53
Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

- „(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.[...]”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- „(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
- (4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății”.

Articolul 114
Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești”.

Articolul 115
Instanțele judecătorești

- „(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.
- (2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

- (3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.
- (4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică”.

Articolul 116 **Statutul judecătorilor**

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii. [...]”

4.2. **Prevederile relevante ale CPC sunt următoarele:**

Articolul 5. **Accesul liber la justiție**

- „(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.
- (2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare [...]”.

Articolul 6. **Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime**

„Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege”.

Articolul 9. **Rolul dirigitor al instanței judecătorești în proces**

- „(1) Instanței judecătorești îi revine un rol dirigitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de prezentul cod și de alte legi.
- (2) Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege”.

Articolul 12. **Soluționarea cauzelor civile în temeiul legislației Republicii Moldova**

- „(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărîrilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărîrilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărîrilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației

publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri [...]”.

Articolul 12¹.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate

- „(1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.
- (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:
- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
 - b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
 - c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
 - d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.
- (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.
- (4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.
- (5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii”.

Articolul 21.

Judecarea unipersonală și colegială a cauzelor

- „(1) Cauzele civile se judecă în primă instanță de un singur judecător sau de un complet din trei judecători ai aceleiași instanțe. În cazul în care prezentul cod oferă judecătorului dreptul de a examina cauzele civile și de a întocmi unele acte de procedură unipersonal, judecătorul operează în numele instanței de judecată.
- (2) În instanțele de apel și de recurs, cauzele civile se judecă colegial, în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale altor legi”.

Articolul 25.

Principiul nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare

- „(1) Instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărîrea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.
- (2) Dezbaterile judiciare se desfășoară oral și în fața aceluiași complet de judecată. În cazul înlocuirii unui judecător în timpul judecării cauzei, dezbaterile se reiau de la început [...]”.

Articolul 32.
Imutabilitatea competenței jurisdicționale

- „(1) Nimeni nu poate fi lipsit, fără consimțământul său, de dreptul la judecarea cauzei sale de către o instanță sau de judecătorii în a căror competență cauza respectivă este dată prin lege, cu excepția cazurilor expres stabilite de prezentul cod.
- (2) Instanța ierarhic superioară nu are dreptul să strămute, din oficiu, o cauză de la instanța ierarhic inferioară la alta ori să o preia pentru judecare, cu excepția cazului în care completul de judecată în instanța respectivă nu poate fi legal constituit”.

Articolul 33¹.
Competența judecătoriilor

„Judecătoriile examinează și soluționează în fond toate cauzele civile, dacă legea nu prevede altfel”.

Articolul 46.
Completul de judecată

- „(1) Cauzele civile se judecă în primă instanță de un singur judecător sau de un complet din 3 judecători. Problema judecării colegiale a cauzei se examinează de către președintele instanței.
- (2) În instanță de apel, cauzele se judecă de un complet compus dintr-un judecător (președinte al ședinței) și alți doi judecători [...]”.

Articolul 357.
Obiectul apelului

„Hotărârile susceptibile de apel pot fi atacate, pînă a rămîne definitive, în instanță de apel care, în baza materialelor din dosar și a celor prezentate suplimentar, verifică corectitudinea constatării circumstanțelor de fapt ale cauzei, a aplicării și interpretării normelor de drept material, precum și respectarea normelor de drept procedural, la judecarea cauzei în primă instanță”.

Articolul 373.
Limitele judecării apelului

- „(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.
- (2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.
- (3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.
- (4) – abrogat.
- (5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
- (6) Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepția cazurilor cînd consimte și cînd hotărîrea este atacată și de alți participanți la proces”.

Articolul 385.
Împuternicirile instanței de apel

- „Instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept:
- a) să respingă apelul și să mențină hotărîrea primei instanțe;
 - b) să admită apelul și să modifice hotărîrea primei instanțe;
 - c) să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărîrea primei instanțe, emițînd o nouă hotărîre;
 - d) să admită apelul, să caseze integral hotărîrea primei instanțe și să trimită cauza spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin.(1) lit. d) și i). La solicitarea participanților la proces, instanța de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță doar o singură dată, în cazul prevăzut la art. 388 alin. (1) lit. b);
 - e) să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărîrea primei instanțe, dispunînd încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art. 265 și 267”.

Articolul 388.
Încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural

- „(1) Hotărîrea primei instanțe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă:
- a) cauza a fost judecată de un complet de judecată compus ilegal;
 - b) cauza a fost judecată de instanță în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
 - c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile cu privire la limba procesului;
 - d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces;
 - e) – abrogată.
 - f) hotărîrea nu este semnată de judecător sau de cineva din judecători ori hotărîrea este semnată nu de acel judecător sau de acei judecători care sînt menționați în hotărîre;
 - g) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
 - h) în dosar lipsește procesul-verbal privind efectuarea unui act procedural;
 - i) cauza a fost examinată cu încălcarea competenței jurisdicționale [...]”.

4.3. **Prevederile relevante ale Codului administrativ** sunt următoarele:

Articolul 20.
Acțiunea în contencios administrativ

„Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod”.

Articolul 36.
Supremația dreptului

- „(1) Instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sînt considerate valori supreme și sînt garantate de stat.
- (2) Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului”.

Articolul 38.
Audierea juridică și dreptul la un proces echitabil

- „(1) Înaintea fiecărei decizii judecătorești pe fond, participanților la proces li se oferă posibilitatea de a-și expune punctul de vedere. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris.
- (2) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță de judecată independentă, imparțială și instituită prin lege. În acest scop, instanța de judecată este obligată să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a procesului”.

Articolul 39.
Accesul liber la justiție

- „(1) Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit.
- (2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente”.

Articolul 40.
Dreptul la apărare

- „(1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Participanților la proces li se asigură posibilitatea de a participa la toate etapele de desfășurare a procesului.
- (3) Instanța de judecată poate dispune înfățișarea în persoană a participanților la proces, chiar și atunci când acestea sînt reprezentate”.

Articolul 42.
Nemijlocirea

„Probele se administrează nemijlocit de către instanța de judecată competentă care soluționează litigiul, dacă legea nu prevede altfel”.

Articolul 191.
Competența jurisdicțională pentru acțiunea în contencios administrativ

- „(1) Cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (2) și (3), judecătoriile soluționează în fond toate acțiunile în contencios administrativ.
- (2) Curțile de apel soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor administrative normative, care nu se supun controlului de constituționalitate.
- (3) Curtea de apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărîrilor Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral.
- (4) Curțile de apel soluționează și cererile de apel împotriva hotărîrilor și recursurile împotriva încheierilor emise de judecătorii.
- (5) Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărîrilor, deciziilor și încheierilor curții de apel”.

Articolul 192.

Specializarea judecătorilor pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ

- „(1) Pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ la curțile de apel și la Curtea Supremă de Justiție se instituie complete și/sau colegii specializate de judecători.
- (2) În judecătorii acțiunile în contencios administrativ se examinează de judecători specializați”.

Articolul 193.

Componența instanței de judecată

- „(1) În judecătorii acțiunile în contencios administrativ se soluționează de un singur judecător.
- (2) Curțile de apel, atât ca instanță de fond, cât și ca instanță de apel sau recurs, soluționează acțiunile în contencios administrativ în complete formate din 3 judecători.
- (3) Curtea Supremă de Justiție soluționează recursurile împotriva încheierilor și admisibilitatea cererilor de recurs în complete de 3 judecători, iar cererile de recurs – în complete de 5 judecători”.

Articolul 194.

Limitele examinării judiciare

- „(1) În procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.
- (2) În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material”.

Articolul 195.

Aplicarea suplimentară a prevederilor

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171”.

Articolul 231.

Apelul

- „(1) Hotărârile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.
- (2) Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva”.

Articolul 238.

Limitele examinării în instanța de apel

- „(1) În procedura de apel nu pot fi prezentate probe noi decât dacă un participant la proces dovedește că a fost în imposibilitate să le prezinte în procedura de examinare în fond și instanța de apel le admite printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs.
- (2) Instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei”.

Articolul 240.
Deciziile instanței de apel

- „(1) Examinînd cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii:
- a) respinge apelul;
 - b) casează parțial hotărîrea primei instanțe și emite o altă decizie în partea casată;
 - c) casează integral hotărîrea primei instanței și emite o nouă decizie.
- (2) Instanța de apel nu este în drept să trimită cauza spre rejudecare în instanța de fond [...]”.

Articolul 258.
Dispoziții tranzitorii

- „(1) Procedurile administrative și procedurile prealabile inițiate pînă la data intrării în vigoare a prezentului cod, care nu au fost finalizate pînă la 1 aprilie 2019, se vor finaliza conform prevederilor legale valabile pînă la data intrării în vigoare a prezentului cod. Această dispoziție este valabilă și pentru procedurile prealabile inițiate după data intrării în vigoare a prezentului cod referitoare la o procedură administrativă inițiată pînă la data intrării în vigoare a acestuia.
- (2) Procedurile de contencios administrativ atribuite înaintea intrării în vigoare a prezentului cod, prin legi speciale, în competența altor instanțe de judecată se vor transmite după intrarea în vigoare a prezentului cod instanțelor competente conform prevederilor prezentului cod”.
- 4.4. **Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale** (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărîrea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6
Dreptul la un proces echitabil

- „1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”.

Articolul 13
Dreptul la un recurs efectiv

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

4.5. **Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului** sunt următoarele:

Articolul 10

„Orice persoană are dreptul, în deplină egalitate, să fie ascultată în mod echitabil și public de un tribunal independent și imparțial, care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva ei”.

4.6. **Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice** sunt următoarele:

Articolul 14

„1. Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Ședința de judecată poate fi declarată secretă în totalitate sau pentru o parte a desfășurării ei, fie în interesul bunelor moravuri, al ordinii publice sau al securității naționale într-o societate democratică, fie dacă interesele vieții particulare ale părților în cauză o cer, fie în măsura în care tribunalul ar socoti acest lucru ca absolut necesar, când datorită circumstanțelor speciale ale cauzei, publicitatea ar dăuna intereselor justiției; cu toate acestea, pronunțarea oricărei hotărâri în materie penală sau civilă va fi publică, afară de cazurile când interesul minorilor cere să se procedeze altfel sau când procesul se referă la diferende matrimoniale ori la tutela copiilor [...]”.

5. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI ȘI ARGUMENTELOR ÎN SPRIGINUL PREZENTEI EXCEPȚII
--

5.1. Subsemnatul consideră că normele contestate, sus- indicate în pct. 1.1. *supra* nu îndeplinesc standardul calității legii, contravin principiului statului de drept, și nu asigură standardele de claritate, previzibilitate și certitudine a normelor legale.

5.2. Astfel, opinează subsemnatul că prevederile contestate ale **art. 240 alin. 2 CA**, sus- indicate în pct. 1.1.2., **contravin**, în opinia subsemnatului, **art. 1 alin. 3, 4 alin. 2, 7, 15, 20 alin. 2, 54 alin. 1, 3 și 4 din Constituția Republicii Moldova; coroborate cu art. 6 § 1 și 13 a Convenției CEDO; art. 10 a Declarației Universale a Drepturilor Omului și art. 14 a Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice**, din considerentele ce urmează.

5.3. Norma contestată a **art. 240 alin. 2 CA**, prin care se interzice remiterea cauzei la rejudecare, **indiferent de numărul sau gravitatea încălcărilor procedurale** (prevăzute de art. 388 alin. 1 CPC) – **chiar dacă aceste încălcări afectează fundamental dreptul de acces la justiție și la un tribunal, și atestă că în esență cauza nu a fost examinată de instanța de fond sau a fost examinată cu încălcări esențiale de procedură care subminează și compromit însăși noțiunea de „proces echitabil” – constituie o normă, care generează potențialul REAL al transformării instanței de apel în instanță** care examinează în procedură **de fond** o cauză de contencios administrativ, or:

5.3.1. **În cazurile când încălcările de procedură comise la examinarea cauzei în fond (spre exemplu, situația în care fondul cauzei a fost examinată de o instanță lipsită de competență jurisdicțională, sau la examinarea fondului în genere nu s-au ținut înregistrările audio ale ședințelor de judecată, sau în dosarul cauzei lipsesc procesele**

verbale ale ședințelor de judecată, sau cauza a fost examinată în lipsa părților la proces care nu au fost legal citate etc. etc.) atestă vicii fundamentale juridice de procedură:

- a. este evident că materialele examinării cauzei în instanța de fond *în esență nu sunt* și nu pot fi **utilizabile** în instanța de apel, **prin prisma standardelor CEDO** referitor la „dreptul la proces echitabil” **conform art. 6** a Convenției CEDO (deoarece **nu atestă că partea în proces, în prima instanță, a avut parte de un „proces echitabil”** în sensul normei sus-citate), respectiv
- b. **în aceste cazuri instanța de apel este nevoită să examineze din nou, pe fond, cazul vizat. O altă soluție** (în eventualitatea în care, spre exemplu, nu există procesele verbale ale ședinței de judecată, sau cauza a fost examinată într-o singură ședință fără citarea legală a părților) **instanța de apel pur și simplu nu are, decât să „examineze din nou” fondul cauzei, prin prisma normei contestate a art. 240 alin. 2 CA, contestat; iar**

5.3.2. **Anume această situație se atestă în cauza vizată în prezentul demers de invocare a excepției de neconstituționalitate, or în această cauză instanța de fond (Judecătoria Chișinău sediul Buiucani) a examinat cauza timp de circa șase ani (din 2013 până în 2019):**

- a. **cu încălcarea regurilor de competență jurisdicțională** (fiind instanță de drept comun, care conform art. 258 alin. 2 CA după data de 01 aprilie 2019 odată cu intrarea în vigoare a CA urma să remită cauza pentru soluționare după competență la instanța specializată în contencios administrativ – Judecătoria Chișinău sediul Buiucani),
- b. **fără ținerea înregistrărilor audio a ședințelor de judecată (pe o perioadă de circa 5 ani de examinare a cauzei în fond, din 2013 până la 11 iunie 2018 – a se vedea pct. 2.1.1. supra);**
- c. **fără întocmirea proceselor verbale ale actelor de procedură obligatorii** (în particular, a procesului verbal de examinare a materialelor dosarului cauzei – a se vedea pct. 2.1.1. supra);

ceea ce compromite într-un mod iremediabil și definitiv însăși procedura de examinare a cauzei în instanța de fond, și face astfel imposibilă dar și inutilă verificarea legalității și temeiniciei soluției instanței de fond, care a fost pronunțată cu încălcarea însăși conceptului de „proces echitabil” și a principiilor de bază ale acestuia; iar

5.3.3. **Avînd în vedere restricția prevăzută în art. 240 alin. 2 CA, contestată, se deduce cu claritate că în asemenea cazuri, instanțele de apel (care judecă în ordine de apel soluțiile pronunțate în ordine de contencios administrativ de instanțele ierarhic inferioare) nu au altă soluție decât să „reexamineze din nou” cauza, în fond, ceea ce:**

- a. pe de o parte, **este contrar competenței atribuite prin lege instanțelor de apel, care este de a verifica legalitatea și temeinicia soluției pronunțate de instanța de fond (conform art. 373 alin. 1 și 2 CPC; art. 191 alin. 1 și 4 CA) și nu de a (re)examina pe fond cauza (dacă circumstanțele acesteia atestă deficiențe fundamentale care compromit însăși procedura – și, evident, soluția – de examinare a cauzei în instanța de fond); iar**
- b. pe de altă parte, **în esență privează justițiabilii, în asemenea cazuri, de privilegiul dar și remediul legal de examinare a cauzei sale de instanța de fond** (competentă conform legii de a soluționa cauza de contencios administrativ), **limitînd astfel, nefondat și în mod disproporțional, dreptul de „acces la tribunal” doar la examinarea cauzei de către instanța de apel** (lipsind posibilitatea casării hotărîrii instanței de fond și remiterii cauzei la

rejudecare în instanța de fond), ceea ce este o **îngrădire a accesului la justiție, incompatibilă cu cerințele art. 20 alin. 2 din Constituție.**

5.4. **Norma contestată a art. 240 alin. 2 CA, prin care se interzice remiterea cauzei la rejudecare, indiferent de numărul sau gravitatea încălcărilor procedurale** (prevăzute de art. 388 alin. 1 CPC) – **chiar dacă aceste încălcări afectează fundamental dreptul de acces la justiție și la un tribunal, și atestă că în esență cauza nu a fost examinată de instanța de fond sau a fost examinată cu încălcări esențiale de procedură care subminează și compromit însăși noțiunea de „proces echitabil” – constituie o normă, care generează potențialul REAL al compromiterii standardelor minime de calitate a examinării cauzelor de contencios administrativ în instanța de fond,** aceasta deoarece:

5.4.1. **în eventualitatea în care judecătorii care examinează, în instanțele de fond specializate în contencios administrativ, cauzele deduse judecății, înțeleg și conștientizează că INDIFERENT de numărul sau gravitatea abaterilor de procedură comise la examinarea acestor cauzei (nesemnarea sau neinclusiunea în dosar a proceselor-verbale ale ședințelor de judecată sau a actelor de procedură obligatorii, soluționarea cauzei fără citarea legală a părților, lipsa înregistrărilor audio ale ședințelor de judecată, examinarea cauzelor cu încălcarea regulilor de competență jurisdicțională etc.), soluția astfel pronunțată deși poate fi casată, nu poate duce la restituirea cauzei la rejudecare ci doar la examinarea cauzei în ordine de apel, pe fond (contrar rolului și competențelor instanțelor de apel, conferite prin lege); or**

5.4.2. **pe de o parte, o asemenea situație este incompatibilă cu standardele stabilite în jurisprudența CtEDO referitor la sintagma „în mod echitabil ... de către o instanță independentă și imparțială” a domeniului de aplicare (civil) a art. 6 § 1 a Convenției CEDO. În particular, CtEDO în jurisprudența sa a statuat constant că aparențele pot avea o anumită importanță sau, cu alte cuvinte, „justiția nu trebuie doar exercitată, ci trebuie exercitată într-un mod în care să justițiabilul să înțeleagă și să vadă că ea este exercitată” („justice must not only be done, it must also be seen to be done”), această deoarece în joc este încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire publicului (a se vedea cauzele *Micallef c. Maltei* [Marea Cameră], § 98; de asemenea *Harabin c. Slovaciei*, § 136);**

5.4.3. **pe de altă parte, o asemenea situație duce la nimic altceva decât faptul că apelanților, în asemenea cauze, li se înrăutățește situația prin propria cale de atac (comparativ cu situația creată prin hotărârea contestată), or**

a. **dacă urmare a examinării cauzei de instanța de fond, după pronunțarea hotărârii contestate apelantul cunoștea că are încă două nivele de verificare a legalității hotărârii contestate (de apel și de recurs) iar însăși hotărârea contestată nu este definitivă;**

b. **atunci în cazul (re)examinării, pe fond, în esență, a cauzei de către instanța de apel situația apelanților este mai dificilă (decizia pronunțată este definitivă, iar justițiabilul are doar o singură posibilitate de contestate, în instanța de recurs); respectiv**

acest fapt este de asemenea contrar jurisprudenței CtEDO referitor la domeniul (civil) de aplicare a art. 6 § 1 a Convenției CEDO. În particular, în jurisprudența sa constantă referitor la conceptul „securității și certitudinii juridice” care îl implică „dreptul la proces echitabil” Curtea a statuat inadmisibilitatea încălcării principiului *non reformatio in peius* (neînăutățirii situației prin propria cale de atac) -

- 5.5. De asemenea, **norma contestată a art. 240 alin. 2 CA, prin care se interzice remiterea cauzei la rejudecare, indiferent de numărul sau gravitatea încălcărilor procedurale** (prevăzute de art. 388 alin. 1 CPC) – **chiar dacă aceste încălcări afectează fundamental dreptul de acces la justiție și la un tribunal, și atestă că în esență cauza nu a fost examinată de instanța de fond sau a fost examinată cu încălcări esențiale de procedură care subminează și compromit însăși noțiunea de „proces echitabil” – constituie o normă, care generează o situație discriminatorie**, pentru justițiabili în cauzele de contencios administrativ, comparativ cu justițiabilii din alte cauze civile, din următoarele considerente:
- 5.5.1. **în conformitate cu art. 395 lit. d) CPC, în anumite cazuri civile în care instanța de apel atestă comiterea de către instanța ierarhic inferioară a unor încălcări de procedură stabilite de art. 388 alin. 1 CPC, aceasta în mod obligatoriu nu doar casează hotărîrea contestată, ci – întru eliminarea deficiențelor fundamentale de procedură comise la examinarea cauzei în fond – remite cauza la o nouă rejudecare; totodată**
- 5.5.2. **într-o manieră distinctă, dacă cauza este de contencios administrativ, atunci – spre deosebire de soluția sus-indicată în pct. 5.4.1. – instanța de apel nu este în drept, odată cu casarea hotărîrii contestate, să remită cauza la rejudecare, ceea ce crează o situație de discriminare** (pozitivă – pentru cauzele civile, negativă – pentru cauzele de contencios administrativ); or
- 5.5.3. **în opinia subsemnatului, o asemenea abordare discriminatorie este nejustificată (prin particularitățile cauzelor de contencios administrativ) prin prisma necesității asigurării unui „proces echitabil”, „accesului la justiție” care fac parte componentă din conceptul statului de drept, consfințit în art. 1 a Constituției.**
- 5.6. În continuare, invocă subsemnatul că **normele contestate ale art. 240 alin. 2 CA nu îndeplinesc standardul calității legii, astfel contravin principiului statului de drept, respectiv lipsa unei interpretări clare, previzibile și accesibile poate să ofere o marjă excesivă de discreție la interpretarea și aplicarea normei contestate.** Invocă în susținerea acestei poziții subsemnatul următoarele:
- 5.6.1. **Pe de o parte, norma contestată a art. 240 alin. 2 CA exclude posibilitatea, în cauzele de contencios administrativ, pentru instanțele de apel să pronunțe – odată cu soluția casării hotărîrii atacate – și soluția remiterii cauzei la rejudecare;**
- 5.6.2. **Pe de altă parte, norma art. 195 CA prevede fără echivoc că procedura de examinare a cauzelor de contencios administrativ este guvernată de prevederile CPC (fără a prevedea careva derogări decît în sintagma „cu excepția art. 169-171”, astfel fără a prevedea derogări de genul „decît dacă CA prevede contrariul” sau „cu excepția prevederilor art. 385 lit. d) CPC” etc.). Respectiv, din sintagma respectivă rezultă cert că, în cazurile de contencios administrativ instanțele de apel, la constatarea încălcărilor procedurale stabilite în art. 388 alin. 1 CPC, ar putea aplica remediul prevăzut de art. 385 lit. d) CPC (casarea hotărîrii cu remiterea cauzei la rejudecare) aplicînd *mutatis mutandis* prevederile relevante ale CPC (care sunt aplicabile, în integralitate – cu excepția art. 169-171 – prin efectul normei art. 195 CA).**
- 5.6.3. **Coroborarea situațiilor precitate în pct. 5.5.1. și 5.5.2. supra permite concluzia, că norma art. 240 alin. 2 CA, contesată:**
- a. **pe de o parte, vine în contradicție cu norma art. 195 CA (care permite aplicarea *mutatis mutandis* în cauzele de contencios administrativ, a remediului prevăzut de art. 385 lit. d)**

CPC, în eventualitatea constatării abaterilor de procedură prevăzute de art. 388 alin. 1 CPC); iar

- b. **pe de altă parte, crează incertitudine – în cazul în care instanța de apel atestă abateri esențiale de procedură comise de instanța de fond, și prevăzute în art. 388 alin. 1 CPC – referitor la posibilitatea (conform art. 385 lit. d) CPC aplicabilă prin prisma art. 195 CA) sau inadmisibilitatea (conform art. 240 alin. 2 CA) pronunțării soluției de remitere a cauzei la rejudecare.**
- 5.6.4. Or, cerința previzibilității presupune ca norma juridică să fie enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita, să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă, chiar dacă trebuiesc să apeleze la consiliere de specialitate în materie.
- 5.6.5. Adoptarea de către legiutor a unor legi accesibile, previzibile și clare se impune și prin articolul 23 alin. 2 din Constituție, care stabilește obligația statului de a asigura fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale. În acest sens, norma constituțională stabilește că statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.
- 5.6.6. În hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010 Curtea constituțională a reținut că *„Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile”* (par. 10).
- 5.6.7. Cele sus-indicate vin să ateste, în afara unui dubiu rezonabil, în opinia subsemnatului, că **norma art. 240 alin. 2 CA nu satisface exigențele minime de claritate, previzibilitate și calitate a legii**, permițând astfel interpretări și aplicări cu o margine de discreție excesivă, care **nu contribuie la supremația legii și edificarea unui stat de drept** – valori supreme conținute în **art. 1 a Constituției Republicii Moldova**.
- 5.7. **De asemenea, opinează subsemnatul că norma contestată a art. 240 alin. 2 CA constituie o restricție:**
- 5.7.1. **disproporționată**, deoarece pentru interesul public de asigurare a celerității procedurilor de examinare judiciară a cauzelor de contencios administrativ (care pe de parte nu sunt, în deplinătatea lor, de urgență maximă) *în esență* se sacrifică și se compromite, iremediabil, dreptul justițiabilului de acces (real și efectiv) la un tribunal (de primă instanță);
- 5.7.2. **care afectează însăși esența dreptului de „acces la justiție” și la „proces echitabil”** (lipsind în esență justițiabilii în cauzele de contencios administrativ, în care soluțiile pronunțate de instanțele de fond au fost emise cu încălcări de procedură esențiale care compromit însăși procesul de examinare a cauzei în fond, de beneficiul, avantajul și remediul examinării cauzei sale de instanța de fond, reducând acest remediu doar la examinarea *în esență* a cauzei doar de instanța de apel, și limitând astfel esențial accesul la justiție), astfel
- 5.7.3. **incompatibilă cu cerințele Constituției dar și Convenției CtEDO**. Or, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională (CC) a reținut *inter alia* că:

- „15. **Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție, trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor. Dreptul de acces la un tribunal include nu doar dreptul de a iniția o acțiune, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC], 29 noiembrie 2016, § 86).**
16. **Curtea reține că dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la o instanță trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu afecta însăși esența dreptului**” (decizia CC nr. 74 din 21maie 2019, §§ 15-16).

Cu respect,

Victor BURAC, avocat
Reprezentant al apelantului Vladimir JELEZNEAC
(mandate – f.d. 3, vol. 1; f.d. 4, vol. 2; f.d. 107, 109-110, vol. 4).

Digitally signed by Burac Victor
Date: 2021.06.25 14:39:49 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

ÎNCHIEIERE

29 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Bostan Angela
Negru Veronica și Dașchevici Grigore

examinând cererea înaintată de avocatul Burac Victor, în interesele apelantului Jelezneac Vladimir, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cadrul examinării în ordine de apel a cauzei de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Jelezneac Vladimir către SA „Complexul Hotelier ”Palace””, „Global Project Co” SRL, Kriucov Volodimyr, SRL „Emis Consulting”, Bursa de Valori a Moldovei, S.A. „Oldex”, IP „Agenția Servicii Publice” și Comisia Națională a Pieții Financiare privind declararea nulității pct. 1 al hotărârii Comisiei Naționale a Pieții Financiare nr. 14/4 din 29 martie 2013, cu sintagma „Societatea pe acțiuni complexul hotelier „Palace” (IDNO 1013600002919, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 81 a) în sumă de 994 000 lei în număr de 99 400 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 10 lei cu numărul de înregistrării de stat MD14PALA 1003 din contul mijloacelor bănești și declararea nulității deciziei din 05 aprilie 2013 a Camerei înregistrării de Stat cu privire la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale Complexul Hotelier „Palace” SA și Actului adițional din 05 aprilie 2013 cu privire la modificările în actele de constituire ale Complexului Hotelier „Palace” SA,

acțiunea înaintată de Jelezneac Vladimir către SA „Complexul Hotelier ”Palace””, „Global Project Co” SRL, Kriucov Volodimyr, SRL „Emis Consulting”, Bursa de Valori a Moldovei, SA „Oldex”, IP „Agenția Servicii Publice” și Comisia Națională a Pieții Financiare privind declararea nulității absolute a deciziilor adoptate la Adunarea generală Extraordinară a acționarilor SA „Palace” SA cât și a procesului-verbal al Adunării generale Extraordinare a acționarilor SA „Palace” repetate din 24.12.2012, actelor preparatorii, în temeiul cărora a fost convocată și ținută Adunarea generală Extraordinară a acționarilor SA ”Palace” repetată a „Palace” SA din 24.12.2012, și anume deciziei de convocare a Adunării generale extraordinare a acționarilor a SA „Complexul hotelier Palace” din 03.10.2012, adoptată la Adunarea generală Extraordinară a acționarilor SA „Palace” și „Global Project Co” SRL (proces-verbal nr. 01 din 03.10.2012), procesului-verbal de constatare a cvorumului la Adunarea generală Extraordinară a acționarilor SA „Palace” SA din 22.11.2013, deciziei de convocare a Adunării generale Extraordinare a acționarilor SA „Palace” SA din 24.12.2012, hotărârii Consiliului Societății pe acțiuni „Palace” din 05.03.2013 privind aprobarea dării de seamă privind rezultatele emisiei suplimentare;

acțiunea înaintată de Jelezneac Vladimir către S.A. Complexul Hotelier ”Palace”, „Global Project Co” S.R.L., Kriucov Volodimyr, S.R.L. ”Emis Consulting”, Bursa de Valori a Moldovei, S.A. ”Oldex”, ÎS Agenția Servicii Publice și Comisia Națională a Pieții Financiare privind declararea nulității absolute a tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare, încheiate la Bursa de Valori a Moldovei la 26 iulie 2012 a acțiunilor emise de către Societatea pe acțiuni ”Palace”, care aparțineau Companiei Norman Trade LLC, SUA, înstrăinate de compania ”Emis Consulting” SRL către „Global Project Co” SRL 10954 acțiuni, și cet. Kriucov Vladimir 375 acțiuni și 4 acțiuni către cumpărătorul neindicat, anularea înscrierilor din Registrul Bunurilor Mobiliare și restabilirea dreptului de proprietate după Compania Norman Trade LLC, SUA;

acțiunea reconvențională înaintată de Kriucov Volodymir către S.A. ”Global Project”, Bursa de valori a Moldovei, CB ”Oldex” S.A., CB ”Proajioc” S.A., intervenient accesoriu Jelezneac Vladimir, privind recunoașterea ca cumpărător de bună credință a pachetului de acțiuni

c o n s t a t ă :

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 21 iunie 2019 a fost respinsă acțiunea înaintată de Jelezneac Vladimir către S.A. Complexul Hotelier „Palace”, „Global Project Co” S.R.L., Kriucov Volodimyr, S.R.L. „Emis Consulting”, Bursa de Valori a Moldovei,

S.A. „Oldex”, ÎS „Agenția Servicii Publice” și Comisia Națională a Pieții Financiare privind declararea nulității pct. 1 al hotărârii Comisiei Naționale a Pieții Financiare nr. 14/4 din 29 martie 2013, cu sintagma „Societatea pe acțiuni complexul hotelier ”Palace” (IDNO 1013600002919, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 81 a) în sumă de 994 000 lei în număr de 99 400 acțiuni ordinare nominative cu valoarea nominală de 10 lei, cu numărul înregistrării de stat MD14PALA 1003 din contul mijloacelor bănești și declararea nulității deciziei din 05 aprilie 2013 a Camerei înregistrării de Stat cu privire la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale Complexul Hotelier „Palace” S.A. și Actului adițional din 05 aprilie 2013 cu privire la modificările în actele de constituire ale Complexul Hotelier „Palace” S.A., ca fiind tardivă.

S-a respins acțiunea lui Jelezneac Vladimir către S.A. Complexul Hotelier ”Palace”, „Global Project Co” S.R.L., Kriucov Volodimir, S.R.L. „Emis Consulting”, Bursa de Valori a Moldovei, S.A. „Oldex”, ÎS „Agenția Servicii Publice” și Comisia Națională a Pieții Financiare privind declararea nulității absolute a deciziilor adoptate la Adunarea generală Extraordinară a acționarilor SA „Palace”, cât și a procesului-verbal al Adunării generale Extraordinare a acționarilor SA „Palace” repetate din 24.12.2012, actelor preparatorii, în temeiul cărora a fost convocată și ținută Adunarea generală Extraordinară a acționarilor SA „Palace” repetată a „Palace” SA din 24.12.2012, și anume deciziei de convocare a Adunării generale extraordinare a acționarilor a SA „Complexul hotelier Palace” din 03.10.2012, adoptată la Adunarea generală Extraordinară a acționarilor Societății pe acțiuni „Palace” și „Global Project Co” SRL (proces-verbal nr. 01 din 03.10.2012), procesului-verbal de constatare a cvorumului la Adunarea generală Extraordinară a acționarilor SA „Palace” din 22.11.2013, deciziei de convocare a Adunării generale Extraordinare a acționarilor SA „Palace” din 24.12.2012, hotărârii Consiliului SA „Palace” din 05.03.2013 privind aprobarea dării de seamă privind rezultatele emisiei suplimentare, ca fiind nefondată.

S-a respins acțiunea lui Jelezneac Vladimir către S.A. Complexul Hotelier ”Palace”, „Global Project Co” S.R.L., Kriucov Volodimir, S.R.L. ”Emis Consulting”, Bursa de Valori a Moldovei, S.A. ”Oldex”, ÎS „Agenția Servicii Publice” și Comisia Națională a Pieții Financiare privind declararea nulității absolute a tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare, încheiate la Bursa de Valori a Moldovei la 26 iulie 2012 a acțiunilor emise de către SA „Palace”, care aparțineau Companiei Norman Trade LLC, SUA, înstrăinate de compania „Emis Consulting” S.R.L. către „Global Project Co” SRL 10954 acțiuni, și cet. Kriukov Vladimir 375 acțiuni și 4 acțiuni către cumpărătorul neindicat, anularea înscrierilor din Registrul Bunurilor Mobiliare și restabilirea dreptului de proprietate după Compania Norman Trade LLC, SUA ca fiind nefondată. S-a respins acțiunea reconvențională înaintată de Kriukov Volodymir către S.A. „Global Project”, Bursa de valori a Moldovei, CB ”Oldex” S.A., CB ”Proajioc” S.A. și intervenient accesoriu Jelezneac Vladimir privind recunoașterea ca cumpărător de bună credință a pachetului de acțiuni, ca fiind nefondată.

Conform prevederilor art.180 Cod de procedură civilă, s-a dispus anularea măsurilor de asigurare a acțiunii aplicate prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău privind interzicerea înstrăinării, gajării, depunerea ca cotă în capitalul social al altor societăți, a 11329 acțiuni emise de către SA „Complexul Hotelier Palace” (cod ISIN MD14PALA1003), de către persoanele care au devenit deținători a acestor acțiuni în urma a 3 tranzacții de vânzare-cumpărare a valorilor mobiliare, încheiate la BVM la 26 iulie 2012 (inclusiv „Global Project Co” SRL (10954 acțiuni), și cet. Kriukov Vladimir (375 acțiuni) (f.d. 146-148; 155-173, vol. IV).

La data de 21 iunie 2019 avocatul Burak Victor, în interesele apelantului Jelezneac Vladimir a contestat cu apel hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 21 iunie 2019, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, **cu restituirea cauzei la rejudecare într-un alt complet de judecată** (f.d. 150, vol. IV).

La data de 30 octombrie 2019 avocatul Burak Victor, în interesele apelantului Jelezneac Vladimir, a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu restituirea cauzei la rejudecare într-un alt complet de judecată. Totodată, reprezentantul apelantului a mai invocat: „dacă instanța de apel va aprecia critic și respinge ca neîntemeiat acest capăt de cerere, atunci solicită casarea parțială a hotărârii emisă de Judecătoria Chișinău sediul Buiucani din 21 iunie 2019, în partea în care au fost respinse ca neîntemeiate acțiunile apelantului privind declararea nulității actelor juridice, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere a pretențiilor apelantului Vladimir Jelezneac [...]” (f.d. 186-205, vol. IV).

La data de 20 octombrie 2020 cauza nominalizată a fost repartizată în mod aleatoriu prin intermediul PIGD spre examinare în ordine de apel judecătorului-raportor Dașchevici Grigore (f.d. 206, vol. V).

În cadrul ședinței de judecată din 15 iunie 2021, reprezentantul apelantului Jelezneac Vladimir, avocatul Burac Victor a înaintat o cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate a art. 240 alin. (2) din Codul administrativ. În același timp, avocatul a solicitat acordarea termenului pentru întocmirea sesizării.

Studiind cererea depusă de avocatul Burac Victor, în interesele apelantului Jelezneac Vladimir, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul consideră că cererea urmează a fi admisă cu remiterea sesizării spre examinare Curții Constituționale, din următoarele considerente.

Art. 230 Cod administrativ prevede expres că încheierile judecătorești care se motivează se emit în procedură scrisă.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Conform prevederilor art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere, care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Conform paragrafului 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. În paragraful 83 din hotărârea menționată, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că, la caz sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către reprezentantul părții în proces, împuternicit în modul stabilit prin Lege, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect, motiv din care cererea

înaintată urmează a fi admisă. Or, cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor contestate, depusă de reprezentantul apelantului, constituie o prerogativă a acestuia, iar prin ignorarea demersului de ridicare a excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

Totodată, Colegiul reiterează că în conformitate cu prevederile art. 12¹ alin. (3) Cod de procedură civilă, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, se amîna pledoariile.

Din considerentele enunțate, Colegiul ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesiza Curtea Constituțională pentru verificarea constituționalității prevederilor legale sus enunțate.

În conformitate cu art. 12¹ Cod de procedură civilă, art. 195, 230 Cod administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

d i s p u n e :

Se admite cererea avocatului Burac Victor, în interesele apelantului Jelezneac Vladimir, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 240 alin. (2) din Codul administrativ.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea avocatului Burac Victor, în interesele apelantului Jelezneac Vladimir, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

/semnat/

Bostan Angela

/semnat/

Negru Veronica

Judecătorii

/semnat/

Dașchevici Grigore

Copia corespunde cu originalul, Judecător

Dașchevici Grigore